

Blíži sa abdikácia pápeža Františka?

Paweł Chmielewski

17. júna 2022 ✝ Cirkev

František už v roku 2014 oznámil, že jedného dňa odstúpi. Mnohé naznačuje, že tento okamih sa nezadržiateľne blíži. Správy médií o blížiaci sa abdikácii pápeža Bergoglia sú tentokrát čosi viac, než len zvyčajné fámy.

Informácie o Františkovej plánovanej demisii sa v médiách objavujú vždy, keď sa pápežov zdravotný stav zhorší. Tak je tomu aj teraz – nástupca svätého Petra je už dlhší čas je na invalidnom vozíku, ruší stretnutia a nedávno sa dokonca vzdal účasti na svätej omši na sviatok Božieho Tela. Niet divu, že tlač hovorí o jeho pláne odstúpiť z pápežského úradu. Ak by však išlo len o Františkovo zdravie, mohli by sme na tieto špekulácie mávnuť rukou: najdôležitejšia je predsa jeho intelektuálna kondícia, a tá sa zdá byť stále znamenitá. Mnohé však naznačuje, že špekulácie o abdikácii treba tentoraz brať veľmi vážne.

Zdroj: wikimedia commons

Vyhlasenia samotného Františka

V roku 2014 pápež František verejne oznámil, že má v úmysle urobiť to isté ako Benedikt XVI. a odstúpiť z petrovskeho úradu.

„Pápež Benedikt XVI. vykonal veľmi významný čin. Otvoril dvere, vytvoril inštitúciu možných emeritných pápežov. Pred 70 rokmi neexistovali emeritní biskupi. Koľko ich je dnes? Keďže žijeme dlhšie, dosiahneme vek, keď už nedokážeme držať krok. Urobím to, čo on, a budem prosiť Pána, aby ma osvietil, keď príde čas a povie mi, čo mám robiť, určite mi to povie“ – uviedol v rozhovore pre denník La Vanguardia.

Tieto slová neboli nikdy odvolané. V septembri 2021 síce v rozhovore pre rozhlasovú stanicu COPE uviedol, že nemá v úmysle odstúpiť, ale treba to čítať v kontexte.

Novinár Carlos Herrera sa ho opýtal, ako vníma tvrdenia talianskej tlače, že po operácii, ktorú vtedy podstúpil, plánuje abdikovať. *„Ani mi to na um neprišlo“* – povedal. To v žiadnom prípade neznamená zrušenie všeobecného úmyslu abdikovať; išlo len o to, že František v danom momente neplánoval odstúpiť – operácia, ktorú podstúpil, v ňom takýto úmysel nevzbudila.

V súvislosti s možnou abdikáciou sa niekedy citujú aj Františkove slová o predpokladanej krátkosti jeho pontifikátu. V roku 2015 pápež v rozhovore pre mexickú televíznu stanicu Televisa (odkaz: <https://time.com/3743995/pope-fr/>) povedal: „Mám pocit, že môj pontifikát bude krátky: štyri alebo päť rokov, neviem, možno aj dva alebo tri. Dva už prešli. Je to len nejasný pocit. Možno je to ako psychológia hazardného hráča, ktorý sám seba presviedča, že prehrá, aby nebol sklamaný, a ak vyhrá, bude šťastný. Neviem. Ale mám tušenie, že Pán ma sem umiestnil na krátky čas, nič viac... Je to len tušenie. Vždy nechávam túto možnosť otvorenú.“ Ak by sme toto vyhlásenie čítali v kontinuite so slovami z roku 2014, znamenalo by to, že František si jednoducho necháva stále otvorenú možnosť: pokračovať v úrade alebo odstúpiť. Je v tomto prípade pravdepodobné, že sa čoskoro rozhodne abdikovať?

Prečo práve teraz?

Mnohé nasvedčuje tomu, že v najbližších mesiacoch dôjde k abdikácii. Vatikaniisti poukazujú napríklad na nadchádzajúce konzistórium, na ktorom František kreuje vyše dvadsať kardinálov; v decembri tohto roku, keď viacerí purpuráti prekročia vek 80 rokov, budú mať jeho nominanti v kolégiu kardinálov takmer dvojtretinovú väčšinu. Samozrejme, tento pomer sa dá vždy ešte vylepšiť, ale základný cieľ pápež dosiahne: jeho nástupca musí byť zvolený hlasmi väčšiny tých, ktorých on povolal do kardinálskeho kolégia.

Druhou indíciou je návšteva pápeža Františka v L'Aquile, kde navštívi hrob svätého Celestína V., pápeža, ktorý abdikoval v roku 1294 a ktorého hrob navštívil v roku 2010 sám Benedikt XVI. Túto návštevu možno vnímať ako rutinnú, ako to robia niektorí komentátori, domnievajúci sa, že v žiadnom prípade nejde o signál blížiacej sa Františkovej rezignácie, ale súvisí s dlhodobým úsilím talianskych biskupov o takúto cestu, keďže ide o výročný sviatok *Perdonanza Celestiniana*, pripomínajúci vydanie buly *Inter sanctorum omnia* o plnomocných odpustkoch.

Myslím si však, že táto návšteva je jasným signálom o pápežových plánoch. František predsa dobre vie, že návšteva hrobu svätého Celestína V. vyvolá – a už aj vyvolala! – lavínu špekulácií o konci jeho pontifikátu. Zatiaľ si to zjavne neželal, pretože odmietol púť do L'Aquily. Ak teraz akceptuje neustálu medializáciu svojej rezignácie, myslím si, že je to preto, lebo sa na ňu skutočne pripravuje.

Základný dôvod je podľa mňa celkom banálny: František už vykonal takmer všetko, čo mal vykonať. Bergoglia zvolili kardináli za pápeža v nádeji, že zreformuje Rímsku kúriu. Apoštolská konštitúcia *Praedicate evangelium*, ktorá túto reformu nariaďuje, vstúpila do platnosti začiatkom júna. Zásadné rozhodnutia boli teda prijaté. Zostáva zabezpečiť, aby sa reforma realizovala; na tento účel František zvolal augustové konzistórium, ktoré sa uskutoční hneď po jeho návšteve v L'Aquile. Pápež chce, aby kardináli pouvažovali o tom, ako uviesť reformu do praxe a ako nanovo usporiadať vzťahy medzi Vatikánom a národnými episkopátmi – v duchu „synodality“. Konzistórium tiež umožní kardinálom spoznať sa navzájom, bez čoho by konkláve mohlo byť príliš chaotické. Ťažko špekulovať, či František prijme rozhodnutie o abdikácii na hrobe sv. Celestína a oznámi ho kardinálom v Ríme o niekoľko dní neskôr: bolo by to nepochybne plné symboliky.

Na druhej strane proti téze o Františkovej blížiacej sa abdikácii hovorí skutočnosť, že až na jeseň budúceho roka sa uskutoční synoda o synodalite, ktorú by pápež mohol chcieť dotiahnuť do konca. Môže sa však inšpirovať históriou: Ján XXIII. otvoril II. vatikánsky koncil, ale realizoval ho a do konca doviedol Pavol VI.

Podobne František uviedol do pohybu mechanizmus synodality, ale niekto iný mu môže dať konečnú podobu.

Vyjadrenia Františkových priateľov

Zdá sa, že aj vyjadrenia ľudí z Františkovho okolia hovoria proti abdikácii. Je to však len zdanie. V uplynulých dňoch informácie o pápežovej plánovanej rezignácii poprel jeho blízky spolupracovník, kardinál Oscar Rodriguez Maradiaga z Hondurasu, koordinátor elitnej Rady kardinálov, ktorá pripravila reformu Rímskej kúrie. Podľa Maradiagu sú správy o abdikácii „telenovelou“ a „falošnou správou“ a František „o tom nikdy neuvažoval“ (odkaz: <https://www.ncronline.org/news/vatican/cardinal-adviser-pope-francis-says-resignation-rumors-are-cheap-soap-opera>). Z citátu z roku 2014 už vieme, že prinajmenšom to druhé tvrdenie nie je spoľahlivé: áno, František uvažoval o abdikácii, a dokonca o tom verejne hovoril. Možno Maradiagovi veriť, keď tvrdí, že súčasné mediálne špekulácie sú „telenovelou“? Podľa môjho názoru možno – za predpokladu, že opäť zohľadníme lekársky kontext. Maradiaga to povedal v súvislosti s pápežovými zdravotnými problémami; v tomto zmysle má pravdu, že predpovede tlače sú „telenovelou“.

Veľmi záhadné sú aj slová Guillerma Marca, ktorý bol hovorcom arcibiskupa Jorgeho Maria Bergoglia v Buenos Aires. Marco sa pred niekoľkými dňami stretol s Františkom a oznámil svetu, že „ešte nejaký čas budeme mať pápeža“ (odkaz: <https://www.gosc.pl/doc/7623970.Papiez-nie-mysli-o-ustapieniu-mowi-dawny-rzecznik-kard-Bergoglio>). Podľa Marca pápež „neuvažuje o rezignácii“ kvôli svojej súčasnej chorobe. Tieto slová znamenajú len toľko, že František – podobne ako v septembri minulého roka – odmieta abdikáciu kvôli svojmu súčasnému zdravotnému stavu. Marco však nepoprel možnosť rezignácie, ba čo viac, vyhlásením, že Jorge Mario Bergoglio zostane pápežom „ešte nejaký čas“, chcel možno vyvolať dojem, že opak je pravdou, teda že k abdikácii skutočne dôjde.

Dvaja emeritní pápeži?

Ak František naozaj odstúpi a Benedikt XVI. bude ešte nažive, budeme mať dvoch emeritných pápežov. Je to vízia, o ktorej mnohí komentátori s určitými obavami hovoria už roky. Podľa môjho názoru zbytočne; ďalší emeritný pápež totiž neprináša nič nové do situácie, ktorej musíme čeliť od roku 2013. Bol to pápež Ratzinger, ktorý urobil revolúciu tým, že sa vzdal úradu a ponechal si mnohé pápežské atribúty, pretože ako emeritný biskup Rímskej diecézy verí, že si zachováva isté duchovné spojenie s pápežským stolcom. Ak sa k nemu František v tejto úlohe pripojí ešte za svojho života, tým sa už nič nezmení. Rezignácia pápeža Bergoglia by, samozrejme, mohla dať vzniknúť novému zvyku, že pápeži nezmierajú na starobu, ale abdikujú; v tomto zmysle to predstavuje problém. Na druhej strane sa František zrejme nemieni pokúsiť zaviesť nejaké pravidlá týkajúce sa „dôchodkového veku“ pápežov; on sám je už starší, ako bol Benedikt XVI. v roku 2013. Preto tento prípadný nový „zvyk“ bude môcť každý budúci pápež zmeniť.

Možno poukázať na to, že ide o istý druh desakralizácie pápežského úradu, ktorý má predsa len otcovský rozmer. Zdá sa však, že dnes prevláda názor, že Petrov nástupca bol Kristom povolaný predovšetkým na to, aby aktívne riadil Cirkev: pápež by určite mal byť schopný vykonávať autoritu.

Všetci, vrátane Benedikta a Františka, sú podľa mnohých vyhlásení plní obdivu k veľkej obetavosti a svedectvu svätého Jána Pavla II., ktorý napriek svojej ťažkej chorobe vykonával pontifikát až do svojej smrti. Vatikánski odborníci však poukazujú na to, že kvôli jeho slabosti v posledných rokoch života katolícku

Cirkev v skutočnosti riadila vplyvná skupina kardinálov, ktorým na to nikto nedal mandát. Nie vždy to bolo v prospech Cirkvi, ako to dokazuje napríklad dlhodobá neschopnosť účinne vyriešiť problém Marciala Maciela Degollada. Do istej miery sa dá pochopiť, že Benedikt XVI. sa nechcel ocitnúť v podobnej situácii, v ktorej by nemal moc uskutočniť svoju vôľu.

František v roku 2014 poukázal na to, že ľudia dnes žijú dlhšie ako v minulosti. Je to pravda: spomedzi pápežov 19. a 20. storočia iba Lev XIII. prekročil vek 90 rokov, ak nepočítame emeritného pápeža Ratzingera. Situácia, v ktorej by Cirkev musela byť pravidelne pod vládou slabého pápeža, neschopného vládnuť, po dobu niekoľkých (alebo, nedaj Bože, aj desiatok) rokov, sa v tejto optike javí ako perspektíva ani nie tak „sakrálna“, ako jednoducho mimoriadne škodlivá. Preto možno očakávať, že František, pokračujúc v línii Benedikta XVI., sa skutočne nebude zdráhať abdikovať.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/blizi-sa-abdikacia-papeza-frantiska/>